

Οι εργαζόμενοι στην Cosco δεν νίκησαν επειδή, όπως ακούστηκε, «η εταιρεία έκρινε δίκαια τα αιτήματά τους». Τα αιτήματα των εργαζόμενων δεν έγιναν τώρα γνωστά στην εταιρεία. Ούτε βέβαια η Cosco πληροφορήθηκε χθες, για πρώτη φορά, για τις συνθήκες που επικρατούν στις εγκαταστάσεις της. Οι εργαζόμενοι νίκησαν γιατί κινήθηκαν συλλογικά και γιατί μπήκαν, παρά τις απαγορεύσεις της εταιρείας, σε διαδικασίες ίδρυσης σωματίου. Η νίκη αυτή είναι ακόμα μία απόδειξη των κινήτρων επίθεσης στον συνδικαλισμό, μιας επίθεσης που από τις επιχειρήσεις εκφράζεται με απολύσεις και με πρόσβαση στη νομοθετική εξουσία και από το κράτος με τρόπους νομικούς, κατασταλτικούς, παρακρατικούς και (με τη βοήθεια μεγάλης μερίδας ΜΜΕ) επικοινωνιακούς.

Με αφορμή την Cosco, είναι αρκετά δελεαστικό να γραφτεί ακόμα ένα άρθρο το οποίο θα ξεκινάει με τις κυβερνητικές εξαγγελίες για ανάπτυξη και υγιείς θέσεις απασχόλησης και θα εξηγεί αργότερα το τι ακριβώς σημαίνει νεοφιλελεύθερη ανάπτυξη και με ποιες συνθήκες εργασίας συνδέεται. Τι σημαίνει μεγιστοποίηση του κέρδους και συνεπώς περιορισμός του κόστους εργασίας (μισθολογικού και μη) και σε ποιες συνθήκες διαβίωσης οδηγεί. Στο κείμενο για τη Ryanair είχε επισημανθεί ότι δεν θα πρέπει να θεωρήσει κάποιος την αεροπορική εταιρεία σαν τη μοναδική που επιβάλλει ή ευνοείται από συγκεκριμένες πρακτικές εργασιακής εκμετάλλευσης. Αντίθετα, οι πρακτικές αυτές θα πρέπει να αναζητούνται σε μεγάλο μέρος των ξένων ή ελληνικών, νέων ή παλαιότερων επιχειρήσεων που σπεύδουν να εκμεταλλευτούν τα ανακοινωθέντα ως «ελλειμματα ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας» και τις σχετικές δημοσιονομικές κινήσεις της κυβέρνησης. Εξάλλου, μέσα στο Σαββατοκύριακο που πέρασε ήρθαν στη δημοσιότητα και οι συνθήκες εργασίας στον τομέα του τουρισμού πάνω στον οποίο η κυβέρνηση έχει επενδύσει μεγάλο μέρος του γελοίου πλέον success story (1). Μιας όμως κι έχουμε στο παρελθόν (με αφορμή τη Ryanair) αναφερθεί σε πολλά από τα παραπάνω θέματα, καλό θα είναι αυτή τη φορά να χρησιμοποιήσουμε τα στοιχεία που προκύπτουν για το καθεστώς εργασίας στην Cosco και για να δείξουμε ότι η εταιρεία δεν συμφώνησε αυτοβούλα κι υπεύθυνα να ικανοποιήσει τα αιτήματα των εργαζόμενων.

Πριν από αυτό, ας κρατήσουμε στον νου μας το ότι η πρώτη αυτή νίκη όσων εργάζονται στην πραγματικότητα στην Cosco (αλλά έχουν συμβάσεις με εταιρεία-πρακτορείο που τους νοικιάζει σε αυτή) δεν έχει να κάνει μόνο με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και -μέσω αυτής- των συνθηκών διαβίωσης. Έχει να κάνει και με το ότι με την κινητοποίησή επανέφεραν στη δημοσιότητα ή αποκάλυψαν νέα στοιχεία που δείχνουν τον συνωμοτικό τρόπο λειτουργίας της Cosco και πλήθους άλλων επιχειρήσεων σε θέματα εργασίας. Τα στοιχεία αυτά ίσως πλέον να αποτελούν ένα μικρό αναλυτικό πλαίσιο μέσω του οποίου θα πρέπει να προσεγγίζεται η νέα εργασιακή πραγματικότητα στην Ελλάδα του νεοφιλελευθερισμού.

Η Cosco λοιπόν έχει ήδη από το 2011 απολύσει εργαζόμενους που εξέφρασαν ίδια αιτήματα με αυτά των απεργών του προηγούμενου Σαββατοκύριακου. Το 2011 ένας εργάτης απολύθηκε γιατί ζήτησε πληρωμή για τις υπερωρίες. Ο εργάτης κατήγγειλε ότι όταν δούλευε οχτώωρα δεν είχε διαλείμματα, ενώ η εταιρεία προέτρεπε όσους εργάζονταν στην προβλήτα να χρησιμοποιούν τη θάλασσα ή ποτήρια αντί για τις

τουαλέτες ώστε να μην υπάρχει καθυστέρηση στις εργασίες. Οι υπερωρίες δεν πληρώνονταν και τα έξτρα των Σαββατοκύριακων δεν αποδίδονταν. Ο ειδησεογραφικός οργανισμός NPR που δημοσίευσε τις καταγγελίες ισχυρίστηκε ότι, μετά από έρευνα και πρόσβαση στα πρακτικά του Κοινοβουλίου (όπου έφτασε η υπόθεση) και της Επιθεώρησης Εργασίας, είναι σε θέση να τις επιβεβαιώσει. Σχολίασε μάλιστα ότι στο συμβόλαιο του εργαζόμενου με το πρακτορείο (άμεσος εργοδότης) αναφέρεται ρητά ότι ο εργαζόμενος δεν δικαιούται καμία πληρωμή για υπερωρίες αν δεν υπάρχει η έγγραφη συγκατάθεση της Cosco (έμμεσος εργοδότης) (2). Επίσης, ο ίδιος εργαζόμενος έκανε γνωστό το ότι για εννιά μήνες ήταν σε καθεστώς «on-hold»: έπρεπε να βρίσκεται σε ετοιμότητα 24 ώρες το 24ωρο σε περίπτωση που θα τον καλούσαν να εργαστεί. Πιο πρόσφατα δημοσιεύματα επιβεβαιώνουν μια τέτοια καταγγελία προσθέτοντας ότι η κλήση για εργασία μπορούσε να γίνει ξαφνικά με ένα sms (3). Η σύντροφός του απολυμένου εργαζόμενου πρόσθεσε ότι, για όσο διάστημα δούλεψε στην Cosco, εκείνος βρισκόταν σε κατάσταση νευρικού κλονισμού.

Σε αυτοψία της στις εγκαταστάσεις της Cosco το 2011, η Επιθεώρηση Εργασίας επέβαλε πρόστιμο επειδή βρήκε εργάτες στην προβλήτα ενώ ήταν δηλωμένοι ως αδειούχοι. Σε άλλη αυτοψία της βρέθηκε ανεκπαίδευτος εργάτης να χειρίζεται μηχανήματα (4). Έχει αρκετές φορές ειπωθεί ότι η Cosco δεν τηρεί κανόνες ασφαλείας, δεν καταγράφει/αναγνωρίζει εργατικά ατυχήματα και θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των εργαζόμενων εξοικονομώντας χρήματα και χρόνο με την ελλιπή ή ανύπαρκτη εκπαίδευση τους (5). Έτσι, ενώ τα εργατικά ατυχήματα ήταν ήδη τουλάχιστον δύο στον έναν χρόνο λειτουργίας της Cosco στον Πειραιά, δύο ακόμα απόλυσεις έγιναν το 2012. Ο λόγος ήταν ότι κάποιοι-λίγοι εργαζόμενοι κινήθηκαν για τον σχηματισμό εργατικής επιτροπής που θα συζητούσε με την κατ'ευφημισμόν «εργοδοσία» τη μη-τήρηση των κανόνων ασφαλείας. Ο Δημήτρης Μπατσούλης αναφέρει πως βρισκόταν μέσα σε μηχανήμα σε ύψος 15 μέτρων όταν έπειτα από τρεις ώρες και λόγω κρούου και χαλασμένης θέρμανσης (για την οποία ήταν ενήμερη η εταιρεία) αναγκάστηκε να διακόψει την εργασία του. Κατά τα λεγόμενά του, τα πόδια του είχαν παγώσει και δεν μπορούσε να χειριστεί σωστά το μηχανήμα θέτοντας έτσι σε κίνδυνο όχι μόνο τη δική του ζωή αλλά και όσων βρισκόντουσαν στον χώρο. Κατηγορήθηκε από τον υπεύθυνο ότι καθυστερεί τη λειτουργία. Στην αρχή σταμάτησε να καλείται για εργασία κι όταν έγιναν γνωστές οι σκέψεις του για εργατική επιτροπή απολύθηκε. Η αποζημίωση απόλυσης, όπως έχει δηλώσει, είναι η ελάχιστη μιας και οι συμβάσεις αναφέρουν εργασία για 16 ημερομίσθια τον μήνα (6). Στην υπόθεση της απόλυσης των δύο εργατών που έφτασε στα δικαστήρια, η Επιθεώρηση Εργασίας διαπίστωνε τα εξής: «Οφειλή αμοιβής υπερωριακής απασχόλησης, οφειλή προσαύξησης για εργασία κατά τις Κυριακές και αργίες, οφειλή προσαύξησης για νυχτερινή απασχόληση, απασχόληση κατά τις ημέρες ρεπό, καταχρηστική απόλυση λόγω συνδικαλιστικής δράσης» (7). (Ασφαλώς και στο δικαστήριο δεν σύρθηκε η Cosco -ή η θυγατρική της ΣΕΠ Α.Ε. που εκμεταλλεύεται τις προβλήτες του Πειραιά- αλλά το πρακτορείο που την τροφοδοτεί με εργάτες. Δεν σύρθηκε ο έμμεσος αλλά ο άμεσος εργοδότης, χωρίς αυτή να είναι η μοναδική ευνοϊκή συνέπεια του καθεστώτος «έμμεσης και άμεσης εργασίας».)

Για να κλείσει αυτή η σύντομη παράθεση κάποιων στοιχείων για το εργασιακό καθεστώς της Cosco, αρκεί μία μικρή δήλωση από την πλευρά της εταιρείας. Ο γενικός διευθυντής της στην Ελλάδα, Captain Fu, έχει δηλώσει ρητά το όραμά του χωρίς να αποφύγει τις αιτιάσεις για την ελληνική χρεοκοπία και να υπαγορεύσει έμμεσα κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής. «Οι Κινέζοι...» δήλωνε στους New York Times τον Οκτώβριο του 2012, «...θέλουν με την εργασία τους να βγάζουν χρήματα. Οι Ευρωπαίοι κυνηγούν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μια άνετη, προστατευόμενη διαβίωση. Θέλουν μια καλή ζωή, περισσότερες διακοπές και λιγότερη εργασία. Και ξόδευσαν λεφτά που δεν είχαν. Τώρα έχουν χρέη».

Θα αποφύγουμε να μπούμε στην ανάλυση του τεράστιου ιδιωτικού χρέους της Κίνας. Απλά να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με άρθρα στον Economist και τον Independent το ιδιωτικό χρέος (χρεός νοικοκυριών και επιχειρήσεων) αποτελεί βόμβα στα θεμέλια της οικονομίας μεγαλύτερη από το δημόσιο χρέος ενώ οι Financial Times σημειώνουν ότι το μέχρι τώρα μικρό χρέος των νοικοκυριών της Κίνας έχει τριπλασιαστεί τα τελευταία 5 χρόνια (8). Μιας όμως και το θέμα είναι τα εργασιακά, θα αντιπαραθέσουμε στις δηλώσεις

του «Καπετάνιου» ότι για το θέμα της ανάπαυσης και των διακοπών, το Διεθνές Συμβούλιο Λιμενεργατών έχει καταγγείλει για την Cosco τα εξής: «Ο μη-σεβασμός της ανάπαυσης σε ετήσια, εβδομαδιαία ή ημερήσια βάση αποτελεί συνεχή παραβίαση των εργατικών δικαιωμάτων και προκαλεί εργασιακή ανασφάλεια που βάζει σε κίνδυνο όχι μόνο τους εργάτες που δεν ξεκουράζονται αλλά και όσους βρίσκονται στους ίδιους χώρους εργασίας με αυτούς» (9).

Δεν εξαντλούνται εδώ αλλά είναι καταγεγραμμένες κι άλλες ίδιου ή διαφορετικού είδους καταγγελίες που αφορούν ωράρια, άδειες, υπερωρίες, εξαντλητικές εργασίες λόγω έλλειψης προσωπικού, ανύπαρκτα διαλείμματα για φαγητό, συνωμοτικού τύπου συμβάσεις, όροι/μισθοί που απαγορεύεται να διαρρεύσουν, απαγόρευση συναθροίσεων όσο δεν υπάρχει συγκεκριμένη εργασία, απαγόρευση καπνίσματος μαζί με άλλους εργαζόμενους, παρακολουθήσεις, απειλές απόλυσης κοκ. Αν τα παραπάνω στοιχεία δεν είναι αρκετά μπορεί να γίνει μία αντιστοίχιση με τα αιτήματα της διήμερης απεργίας των εργαζόμενων στην προβλήτα και με αυτά που αναγκάστηκε η εταιρεία να αποδεχτεί. Λέγεται μάλιστα ότι τόσο ελαστικές σχέσεις εργασίας, τέτοια απουσία εργατικού κανονισμού και παρεμπόδιση άσκησης συνδικαλιστικού δικαιώματος δεν υπάρχει σε κανένα άλλο λιμάνι της Ευρώπης. Υπάρχει ο φόβος ότι στο λιμάνι του Πειραιά δοκιμάζεται ένα εργασιακό καθεστώς που αργότερα θα εξαχθεί και σε άλλα ευρωπαϊκά λιμάνια (10).

Αναφορικά με το αν η εταιρεία είναι εξαίρεση ή κανόνας ενός εργασιακού πλαισίου που ετοιμάζεται σε διάφορα επίπεδα και εφαρμόζεται στους χώρους και τις σχέσεις εργασίας, υπάρχει μία άποψη σύμφωνα με την οποία το να λέει κάποιος ότι η Τρόικα προωθεί την «Κινεζοποίηση» της ελληνικής (και ευρωπαϊκής) κοινωνίας είναι υπερβολικό αν όχι γραφικό. Αυτήν την άποψη βέβαια δεν τη συμμερίζεται ο αρθρογράφος της *Le Monde diplomatique* ο οποίος αντιπαραβάλλει τη δική του. Σύμφωνα με αυτήν, η Cosco ελάχιστα παρεκκλίνει από τις συνθήκες εργασίας που επιθυμούν δύο παράγοντες που διαμορφώνουν την πολιτική της Ελλάδας: ο παράγοντας Τρόικα και ο παράγοντας Έλληνες εφοπλιστές με των οποίων τα συμφέροντα και τις επιθυμίες για τις συνθήκες εργασίας η ελληνική κυβέρνηση είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη (11).

Έτσι, μια εταιρεία που έχει για μια τριετία εκμεταλλευτεί ένα τέτοιο καθεστώς εργασίας και την τελευταία μέρα απορρίπτει απαξιωτικά κάποια μη καλά-καλά διατυπωμένα αιτήματα δεν είναι μια εταιρεία που την επόμενη μέρα αναγνωρίζει το δίκαιο των αιτημάτων των εργατών (12). Για όλες αυτές τις επίσημες καταγγελίες, κλήσεις και δημοσιεύματα η Cosco ήταν πάντα ενήμερη. Αρνιόταν όμως σταθερά μέχρι προχθές να απαντήσει. Η αυτουπεράσπισή της εξαντλούταν σε απολύσεις και σε δύο επιχειρήματα: «Αν ήταν έτσι τα πράγματα τότε γιατί δεν έχουμε καμία απεργία» και «αν ήταν έτσι τα πράγματα τότε γιατί δεχόμαστε χιλιάδες αιτήσεις για απασχόληση» (13).

Για αυτό που δεν ήταν σίγουρα ενήμερη και προετοιμασμένη ήταν για τη συλλογική κίνηση των εργαζόμενων και για την αποφασιστικότητα για δημιουργία εργατικής επιτροπής, για απεργία και για εκκίνηση διαδικασίας ίδρυσης σωματείου. Φαίνεται πως κάποιοι υπερεκτιμούν τα αποτελέσματα των προσπαθειών που έχουν γίνει σε επίπεδο ευρωπαϊκό, κρατικό κι επιχειρησιακό. Σε επίπεδο ευρωπαϊκό και παρά τις όποιες διακηρύξεις της ΕΕ περί στήριξης του κοινωνικού διαλόγου (Άρθρα 154 κ 155 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ -ΣΛΕΕ), η Ένωση σαν το κυριότερο μέλος της Τρόικα και σε συνεργασία με το ΔΝΤ και τις ελληνικές κυβερνήσεις έχει από την αρχή απαιτήσει την προτεραιοποίηση των ατομικών συμβάσεων σε βάρος των συλλογικών και κλαδικών. Έχει αφαιρέσει από τον κοινωνικό διάλογο την αυτοτέλεια στη διαμόρφωση του κατώτατου μισθού αν και κάτι τέτοιο δεν είναι στις δικαιοδοσίες της (Άρθρο 153 ΣΛΕΕ σημείο 5). Εκπρόσωποί της έχουν αρκετές φορές αναφερθεί στις συνδικαλιστικές δράσεις σαν εμπόδια στην ανάπτυξη και την ευελιξία της εργασίας.

Κυβερνήσεις και επιχειρήσεις, παρακρατικές συμμορίες, νεοφιλελεύθεροι εισηγητές και συνήγοροι έχουν προσπαθήσει σκληρά όλα αυτά τα χρόνια να καταργήσουν στην πράξη και τη θεωρία τον συνδικαλισμό. Οι επιχειρήσεις τον έχουν πολεμήσει με απολύσεις ή με συμβάσεις που απαγορεύουν οτιδήποτε συλλογικό και με τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των νόμων του κράτους. Το κράτος τον έχει πολεμήσει με

τρόπους νομικούς (βγάζοντας όλες τις αποφάσεις των σωματείων παράνομες και καταχρηστικές -ετοιμάζοντας περιοριστικά νομοσχέδια), κατασταλτικούς (στέλνοντας MAT να χτυπήσουν απεργούς), παρακρατικούς (Χρυσή Αυγή) και προπαγάνδας (κυβερνητικοί εκπρόσωποι, υπουργοί, αρθρογράφοι...). Η ίδια η Βούλτεψη με τις πρόσφατες δηλώσεις φάνηκε να υπερεκτιμά τη δυναμική του αντισυνδικαλισμού αφήνοντας όμως να φανεί αυτό που ήταν γνωστό ήδη από το 2009: στόχος δεν είναι κάποιοι συγκεκριμένοι συνδικαλιστές ή «συντεχνίες» αλλά ο συνδικαλισμός γενικά.

Σε μία εποχή που οι ιδέες του νεοφιλελευθερισμού εισβάλλουν με ιδιαίτερη σφοδρότητα στην ελληνική κοινωνία φέρνοντας μαζί τους και όλες τις αξίες και τα αντικοινωνικά αποτελέσματα του ατομικισμού, υπάρχει ένα σημαντικό κομμάτι που αναγνωρίζει και υπερασπίζεται την αξία της συλλογικότητας. Το κομμάτι αυτό συναντάται είτε σε περιβάλλοντα εργασίας είτε σε ευρύτερα κομμάτια της κοινωνίας. Συναντάται στις συλλογικές κινήσεις των εργαζόμενων της Cosco, των καθαριστριών του ΥΠΟΙΚ, των απολυμένων της ΕΡΤ, στους δάσκαλους, στη Χαλυβουργία κοκ, στα κινημάτα στις Σκουριές και την Κερατέα, στο αντιφασιστικό κίνημα, στα μη-διαφημισμένα δίκτυα αλληλεγγύης, στην εθελοντικά απλήρωτη ή ανώνυμη αρθρογραφία και σε εκείνο το κομμάτι του κόσμου που εξέλεξε για το Ευρωκοινοβούλιο μια «Μετανάστρια», «Γυναίκα» (διαλύοντας δύο από τα βασικά στερεότυπα του συντηρητισμού) και «Συνδικαλίστρια» (διαλύοντας ένα από τα πιο ισχυρά του νεοφιλελευθερισμού).

Δεν ξέρουμε αν αυτό το κομμάτι θα κερδίσει στο τέλος, πάντως -σε πείσμα των συντηρητικών, των νεοφιλελεύθερων και κάποιων μοιρολατρών της αριστεράς και της αναρχίας- δεν έχει χάσει. Με τις εμπειρίες του, τη ριζοσπαστικοποίησή του, την επαφή με τις αξίες της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, την κινητοποίησή του σε επίπεδο πρωτοβάθμιο, σε ευθεία σύγκρουση με τις εκφυλισμένες τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές ηγεσίες, αποτελεί, στην ελάχιστη κι ειρηνικότερη μορφή του, πολλές μικρές ή μεγάλες εστίες αντίστασης στον νεοφιλελευθερισμό. Για τη νίκη των εργαζόμενων στην Cosco δεν έχουμε αυταπάτες ότι δεν θα απειληθεί από εκδικητικά και παραδειγματικά κίνητρα από διάφορα μέρη. Σε κάθε περίπτωση η απάντηση θα πρέπει να είναι (όλο και ευρύτερα) συλλογική.

*Υποσημείωση: Η ευνοϊκή για την Cosco νομοθεσία σχετικά με την απόδοση του ΦΠΑ στο ελληνικό δημόσιο και τη σύμβαση με την ΤΡΑΙΝΟΣΕ περιγράφεται με λεπτομέρεια σε παλιότερο άρθρο της Ελευθεροτυπίας (14). Σε αυτό προστίθεται το παραπάνω δημοσίευμα της Le Monde diplomatique στο οποίο σημειώνεται η «απαλλαγή της Cosco από τις εισφορές στα ταμεία της κοινωνικής ασφάλισης» και λοιπές φοροαπαλλαγές τη στιγμή που ο ΟΛΠ δεν είχε, ούτε έχει την ίδια αντιμετώπιση (15). Υπάρχει τέλος και το δημοσίευμα από την Εφημερίδα των Συντακτών που είναι ακόμα πιο περιγραφικός αντίλογος στους πανηγυρισμούς για τη μεγάλη επένδυση (16). Αυτά σαν μία (όχι εξαντλητική) απάντηση σε όσους διαμαρτύρονται για τον κρατικό υπερπροστατευτισμό και για τα κίνητρα που δεν δίνει το δημόσιο στους «μεγάλους επενδυτές».

Πηγή:tvxs.gr

1. <http://www.ertopen.com/news/ellada/koinwnia/item/23391-ergazomenoi-episitismoy-toyrisimoy-apokalypsh-ths-kybernhthkhs-propagandas-gia-ton-toyrisimo>.

2. Οι όροι «έμμεσος-» και «άμεσος εργοδότης» φαίνεται να αντικαθιστούν τον όρο «Εργασία μέσω Πρακτορείου» και να εισέρχονται στην εργασιακή ειδησεογραφία με το Πολυνομοσχέδιο Χατζηδάκη που, μεταξύ πολλών άλλων, ρύθμιζε, εμπλουτιζε και συγκέντρωνε όλες τις σχετικές με την ενοικιαζόμενη εργασία μέσω Πρακτορείου ρυθμίσεις. Έμμεσος εργοδότης είναι αυτός στον οποίο δουλεύει ο εργαζόμενος ενώ άμεσος εκείνος ο οποίος έχει υπογράψει σύμβαση με τον εργαζόμενο και τον νοικιάζει στον έμμεσο.

3. <http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article378>; <http://topontiki.gr/details.php?id=47181>.

4. <http://www.npr.org/2011/06/08/137035251/in-greek-port-storm-brews-over-chinese-run-labor>.
5. <http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article378>;
6. http://www.nytimes.com/2012/10/11/business/global/chinese-company-sets-new-rhythm-in-port-of-piraeus.html?pagewanted=all&_r=1&;
<http://topontiki.gr/details.php?id=47181>.
7. <http://topontiki.gr/details.php?id=47181>.
8.
<http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21588382-euro-zone-blighted-private-debt-even-more-government-debt-debtors>;
<http://www.independent.co.uk/money/loans-credit/1430000000000-britains-personal-debt-timebomb-8950372.html>;
<http://www.ft.com/cms/s/0/bde6dd56-08f3-11e3-ad07-00144feabdc0.html#slide0>.
9. http://www.elvigia.com/noticia/278-El_IDC_denuncia_las_condiciones_laborales_de_Cosco_en_El_Pireo.
10. <http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article378>.
11. <http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article378>.
12. <http://www.koutipandoras.gr/article/118493/apergia-sti-galera-toy-success-story-tin-cosco-toys-apokale-san-analosima-skoypidia>.
13. <http://www.npr.org/2011/06/08/137035251/in-greek-port-storm-brews-over-chinese-run-labor>;
http://www.nytimes.com/2012/10/11/business/global/chinese-company-sets-new-rhythm-in-port-of-piraeus.html?pagewanted=all&_r=1&.
14. <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=347095>.
15. <http://www.monde-diplomatique.gr/spip.php?article378>.
16. <http://www.efsyn.gr/?p=208526>.